

2.2. Hoe werk je participatief aan randvoorwaarden en hefboomen voor inclusie en kinderrechten? (interview Claudia Claes)

“Inclusief onderwijs betekent niet enkel kinderen in een inclusieve setting zetten. Je moet ook **randvoorwaarden creëren om dat onderwijs zo optimaal mogelijk te laten verlopen**. Je moet opnieuw gaan onderzoeken wat je onderwijst, hoe je dat doet en hoe je evalueert. Dat doe je trouwens in principe voor elk kind.

Heb je in je school een visie op diversiteit? Heb je de gepaste accommodatie? Krijgt elk kind de juiste ondersteuning? Welke middelen wil je inzetten? Wat betekent die visie op diversiteit voor je leiderschap? Als je die verschillende hefboomen op verschillende niveaus in beweging krijgt, ga je de kinderrechten respecteren. **Want het volstaat niet om te zeggen: in onze school gelden de kinderrechten. Zo werkt het niet, dat is geen participatie. En niets is zo erg als schijnparticipatie.**”

“KINDERRECHTEN ZIJN ER NIET ALLEEN VOOR KINDEREN DIE MEEKUNNEN”

“ In theorie beantwoordt inclusief onderwijs aan de kinderrechten. Maar het volstaat niet om de rechten op macroniveau te toe te lichten als de praktijk niet volgt. Want pas daar kan je het verschil maken. ”

Claudia Claes is decaan van de faculteit Mens en Welzijn op Hogeschool Gent. Ze is moraalwetenschapper, criminoloog en orthopedagoog.

2.2. Hoe werk je participatief aan randvoorwaarden en hefboomen voor inclusie en kinderrechten? (interview Claudia Claes)

Hoe kom jij terecht bij het kinderrechtenthema?

Claudia Claes: “Ik heb gedoctoreerd op het thema Quality of Life van mensen met een verstandelijke beperking. En daarin zit een duidelijke link met kinderrechten, zeker in het universele, multidimensionele kader dat wij gebruiken. Een kwaliteitsvol leven bestaat uit acht domeinen: interpersoonlijke relaties, sociale inclusie, persoonlijke ontwikkeling, lichamelijk welzijn, zelfbepaling, materieel welzijn, emotioneel welzijn en rechten. **Dat betekent dat kinderrechten expliciet deel uitmaken van een kwaliteitsvol leven.**”

Uit dat doctoraat heb ik geleerd dat Quality of Life de uitkomst is van elke interventie die je doet, als orthopedagoog, ergotherapeut of wie je ook bent. Je ambitie is om de levenskwaliteit van kwetsbare jongeren, maar bij uitbreiding elk kind in onderwijs, op die acht domeinen te verhogen. Je gaat dus weg van het deficietdenken, en gaat naar een ondersteuningsmodel. Vroeger redeneerde je: kinderen moeten klaar zijn voor het reguliere onderwijs, voor de samenleving. Nu draai je de vraag om: **wat heeft het kind nodig om volwaardig te kunnen participeren in de samenleving?** En hoe kan je het daarin het best cognitief, maar ook emotioneel ondersteunen? Je focust dus op de talenten van de kinderen, in plaats van op wat ze niet kunnen.”

Als je werkt aan Quality of Life, werk je dus aan kinderrechten?

Claudia Claes: “Inderdaad. We hebben een analyse gemaakt van de acht domeinen van Quality of Life en die gelinkt aan de artikels van het VN-verdrag over de rechten van personen met een handicap. En die overlappen heel sterk. **Als je dezelfde oefening maakt voor het Kinderrechtenverdrag, dan blijkt het Quality of Life-discours sterk aan te sluiten bij het rechtendiscours voor kinderen.** Een mooi voorbeeld daarvan zijn de zorgverbreding en het diversiteitsdenken binnen het inclusieve onderwijs. Daar heb je aandacht voor de ondersteuningsnaden van elk kind, vanuit een holistisch perspectief.

Theoretisch beantwoordt inclusief onderwijs dus aan de kinderrechten. Maar het volstaat niet om de rechten op macroniveau toe te lichten, als de praktijk niet volgt. Je hebt een vertaalslag nodig op het microniveau van de praktijk, want daar kan je het verschil maken. En dan denk ik dat het Quality of Life-kader concreter is dan het Kinderrechtenverdrag en een mooie hefboom is om een kind te laten participeren, zich te laten ontplooiën, en zijn rechten te laten realiseren.”

En daarin speelt de leraar in de klas een cruciale rol?

Claudia Claes: “Een leraar die zegt: ‘Natuurlijk heeft dat kind recht op inclusief onderwijs, natuurlijk moeten we geen apart circuit creëren’, die maakt het verschil. De goede praktijkvoorbeelden, de succesverhalen zitten in scholen waar je netwerken hebt van mensen die geloven dat dat de juiste manier is. Zo krijg je beweging in vastgeroeste structuren, zo ontstaat verandering.”

Je hebt mensen op de barricaden nodig, zowel beleidsmatig als op de werkvloer, mensen die met een andere bril kijken naar diversiteit. Want kinderrechten zijn niet voorwaardelijk. Ze zijn er niet enkel voor kinderen die meekunnen.

Nochtans komen heel wat leerlingen met specifieke problemen of leerbehoeften altijd in die voorwaarden terecht. Ook in het inclusieve onderwijs: het kan nog net als we genoeg middelen hebben, als de juf ervoor openstaat, als de leerling de klas niet te veel stoort. Dat is toch raar als je het hebt op generieke kinderrechten, waar elk kind recht op heeft?”

2.2. Hoe werk je participatief aan randvoorwaarden en hefboomen voor inclusie en kinderrechten? (interview Claudia Claes)

Inclusief onderwijs zorgt wel voor extra belasting voor de school?

Claudia Claes: “Natuurlijk heeft elke school haar draagkracht. En inclusief onderwijs betekent niet enkel kinderen in een inclusieve setting zetten. Je moet ook randvoorwaarden creëren om dat onderwijs zo optimaal mogelijk te laten verlopen. Je moet opnieuw gaan onderzoeken wat je onderwijst, hoe je dat doet en hoe je evalueert. Dat doe je trouwens in principe voor elk kind. Heb je in je school een visie op diversiteit? Heb je de gepaste accommodatie? Krijgt elk kind de juiste ondersteuning? Welke middelen wil je inzetten? Wat betekent die visie op diversiteit voor je leiderschap? **Als je die verschillende hefboomen op verschillende niveaus in beweging krijgt, ga je de kinderrechten respecteren. Want het volstaat niet om te zeggen: in onze school gelden de kinderrechten. Zo werkt het niet, dat is geen participatie. En niets is zo erg als schijnparticipatie.**

Als we er maatschappelijk niet in slagen om mensen een volwaardige plek te geven omdat we telkens op de draagkracht van de school stoten, dan moeten we er misschien aan denken om alle onderwijsmiddelen te poolen en te spreken van supported education. En principieel te kiezen om het kind centraal stellen en de juiste ondersteuning voor dat kind te geven. Want als je twee systemen in stand moet blijven houden, wordt het onbetaalbaar. En beconcurreren die elkaar zelfs.”

Toch is inclusief onderwijs nog geen gemeengoed in Vlaanderen.

Claudia Claes: “Dat komt vooral door de complexe onderwijsstructuren in Vlaanderen. Want op klasniveau beweegt er veel en makkelijk. **Leraren in gewoon en buitengewoon onderwijs vinden elkaar daar perfect in. Want die respecteren elkaars expertise, en zijn experts kinderrechten zonder dat ze ze misschien expliciet kennen.** Ik hoor zo veel mooie verhalen van ouders over leraren die vanuit een holistisch mensbeeld naar onderwijs kijken. Die niet enkel focussen op het puur cognitieve. Maar die vinden dat de school ervoor moet zorgen dat kinderen goede mensen kunnen worden. En dat die kinderen hun talenten kunnen ontwikkelen.’

‘Sommige kinderen hebben meer ondersteuning nodig dan andere. Door de juiste ondersteuning kan je de mismatch tussen de eisen van de omgeving en het tekort aan persoonlijke competenties wegwerken. **En de uitdaging voor onderwijs is om tot het uiterste te durven gaan om die de juiste ondersteuning te geven. Daar heeft elk kind recht op.** Dan pas ben je bezig met het realiseren van kinderrechten.”

Interview door Wouter Bulckaert

Ontdek verschillende visies op

www.starttokinderrechten.be

voor LERARENOPLEIDERS
en hun **STUDENTEN**